

ærede Medlem kan jo selvfølgelig selv ogsaa huske det —, at han udtalte sig meget hensynsfuldt og stillede ikke disse Krav op som et Ultimatum, men fremsatte det meget mere som noget, hvorom der kunde forhandles, hvorom man gensidig kunde ønske at høre hinandens Mening.

Saa skete der den efter min Mening ganske mærkelige Ting, at man oppe i Landstinget accepterede disse Bestemmelser uden at have sikret sig noget som helst til Gengæld. Det forekommer mig, at naar man forhandler paa en saadan Maade, afskræer man sig fra at kunne opnaa noget som helst til Gengæld. En saadan Forhandlingsmaade som denne har jeg aldrig kunnet forstaa, og en saadan Fremgangsmaade vilde jeg for mit Vedkommende ikke have haft nogen som helst Del i. Jeg ser ikke rettere, end at naar man har forhandlet saaledes, har man paa et meget tidligt Tidspunkt forkludret Sagen. De, der nu anklage Loven, have selv paa et tidligt Tidspunkt været i Begreb med at forkludre Sagen og dermed deres egen Stilling. Nu kan man jo for øvrigt drage sine Slutninger om, hvad det sigter til, jeg her har sagt. Jeg ser ikke rettere, end at det var forskellige Retninger ogsaa i det andet Ting, der stillede sig paa den Maade til den her foreliggende Sag, og jeg ser ikke rettere, end at man egentlig har fortsat paa den samme Maade, og den samme Art af Fremgangsmaade anvendes ved Sagens Behandling endnu.

Naar det er kommet dertil, at der nu ved Sagens sidste Gennemførelse er sket stærke Sammenstød i Anledning af det Standpunkt, hvortil Sagen er kommen, om dens Gennemførelse o. s. v., ønsker jeg, inden jeg gaar videre, at sige, at naar man fra forskellige Sider her i Salen har anklaget Regeringen og de frikonservative for den Maade, hvorpaa de have behandlet denne Sag, naar man nu sigter dem, fordi de have afgjort det ved udentings Samtaler o. s. v., skal jeg være den sidste til at bebrejde nogen den Fremgangsmaade, der er fulgt, fordi det er den eneste mulige ved store Spørgsmaals Løsning. Der er ingen anden Vej at følge, der er ingen anden Maade at gaa frem paa for de Mænd, der have Ansvaret og have følt det som en Pligt at bidrage til Sagens Løsning, den blive nu den ene eller den anden. Der er ingen anden Vej at komme frem ad end en saadan Vej som den, man har fulgt, og derimod har jeg selvfølgelig intet at sige. Og naar jeg allerede har sagt, at jeg ikke agter at kritisere Sagen i dens

Enkeltheder, følger deraf ogsaa, at det betragter jeg som værende bagefter og unyttigt.

Min almindelige Grundstilling til Sagen har jeg hermed godtgjort, men jeg har en anden Række af Bemærkninger, som jeg heller ikke vil tilbageholde ved denne Lejlighed, jeg har jo vundet nogen Erfaring i visse Retninger og har en hel Del Erindringer, og der er en enkelt af disse, som jeg ønsker at lægge frem ved denne Lejlighed. Jeg er for øvrigt bleven mindet derom en af de sidste Dage, ved at en æret samtidig ved et offentligt Møde talte om den Lars Dinesen'ske Æra, hvormed han sigtede til Begivenhederne omkring Forliget i 1894. Jeg skal gerne paatage mig ethvert Ansvar, der kan lægges paa mig for, hvad der skete paa den Tid, og jeg skal, idet jeg omtaler dette, minde om, at den Gang var der ogsaa et stort uløst Spørgsmaal, som det gjaldt om at faa løst. Fra Venstres Side havde man begaaet det efter min Mening meget store Fejl ved Magt at ville fremtvinge det, at Venstre kom til Roret, og man søgte hertil at benytte Midler, som laa ganske udenfor Grundlovens Forudsætninger. Der blev svaret ad Veje, som lige saa sikkert ogsaa laa udenfor Grundlovens Forudsætninger, og vi vare derved komne ind i en Tilstand, der maatte vække Alvor hos alle os, der kunde lade os vække til Alvor, og til Erkendelse af, at dette var en Tilstand, vi maatte søge at komme bort fra. Og det lykkedes efterhaanden at stemme Sindene saaledes, at dette ogsaa lykkedes os. Der var to Ting, som i den Henseende skulde gøres. Den ene var, at der blev lagt en Plan for, hvorledes der skulde kunne komme en Løsning, og den anden var, at der blev udfoldet de fornødne Bestræbelser for, at der kunde skabes en saadan Fred, en saadan fredelig Stemning i Landet, at en Løsning kunde blive mulig ad ganske normal Vej, og begge Dele lykkedes jo. Planen var jo kortelig denne, at man skulde bort fra Stridighederne derved, at man paa normal Maade sørgede for at faa vedtaget en Finanslov, som Tingene kunde blive enige om, og at man sørgede for at faa en Løsning af Forsvarsspørgsmaalet, som det den Gang forelaa, som Tingene ogsaa kunde blive enige om. Det var denne korte og simple Plan, der blev lagt, med denne Plan for Øje blev der arbejdet, blev der gjort alt, hvad der kunde gøres for at skabe en saadan fredelig Stemning blandt Vælgerne, at Gennemførelsen blev mulig, og de vide alle, at den blev mulig,